

КОМУНИКАЦИОННА ПОЛИТИКА

Правното основание на необходимостта от ефективна комуникация е Хартата на основните права на Европейския съюз, която гарантира правото на всички граждани да бъдат информирани по европейските въпроси. Институциите на ЕС разработиха няколко инструмента и услуги за поддържане на контакти и информиране на обществеността. От официалното си въвеждане през 2012 г. Европейската гражданска инициатива позволява на гражданите да участват по-пряко в изготвянето на ново законодателство и в европейските въпроси.

ПРАВНО ОСНОВАНИЕ

Договорите не съдържат отделна глава или член, отнасящи се до комуникационната политика. Хартата на основните права на Европейския съюз, обаче, стана правно обвързваща с Договора от Лисабон и има същия правен статут като договорите на ЕС. Тя осигурява на всички институции на ЕС обща рамка за свързване на постиженията на ЕС с неговите основни ценности при комуникацията с обществеността като цяло^[1]. Относителните членове от Хартата включват член 11 (право на информация и свобода на изразяване на мнение, както и свобода и плурализъм на медиите), член 41 (право на всяко лице да бъде изслушвано и право на достъп до документите, които се отнасят до него), член 42 (право на достъп до документите на европейските институции) и член 44 (право на петиции). Тъй като за комуникационната политика няма отделно правно основание в Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), за всяко действие на равнището на ЕС е необходимо позоваване на член 352 от ДФЕС^[2].

ЦЕЛИ

ЕС е задължен да съобщава своите решения и дейности на гражданите на ЕС и на други заинтересовани страни. Институциите на ЕС разполагат с квалифицирани служители и специални бюджети, чиято цел е да се гарантира, че информацията за ЕС е лесно достъпна на език, който гражданите разбират. Използваните средства за комуникация включват уебсайтове, профили в социалните медии, обекти за посетители, бюра за връзка и местни бюра във всички държави от ЕС, както и специални служби за медиите. Ако гражданите не могат да намерят отговор на своите въпроси по тези канали, съществуват и центрове

[1]Вж. [ОБ С 83, 30.3.2010 г., стр. 389](#)

[2]Вж. консолидирания текст на Договора за функционирането на Европейския съюз ([ОБ С 115, 9.5.2008 г., стр. 199](#))

за контакт (например [Europe Direct](#) и „Запитвания на гражданите“ ([Ask EP](#)), на които гражданите могат да пишат или да се обадят, за да получат отговорите, от които се нуждаят.

Разполагайки с достъп до ясна информация, гражданите на ЕС могат по-добре да упражняват правото си на участие в демократичния живот на Съюза, в който решенията следва да се вземат при възможно най-голяма откритост и възможно най-близо до гражданите, като се съблюдают принципите на плурализъм, участие, откритост и прозрачност.

От 2005 г. насам Комисията изготви редица документи относно комуникационната политика. Те отразяват важното значение на тази политика, която се основава на три принципа:

- изслушване на гражданите, като се вземат предвид техните мнения и тревоги;
- разясняване на това как политиките на Европейския съюз въздействат върху всекидневния живот на гражданите;
- общуване с хората на местно ниво, в техния национален или местен контекст, посредством предпочитаните от тях медии.

По време на мандата на Комисията под председателството на Жан-Клод Юнкер Генерална дирекция „Комуникации“ на Комисията стана служба към председателя на Комисията, работеща за постигане на следните общи цели: „Гражданите да възприемат ЕС като организация, работеща за подобряване на техния живот, и да се ангажират с ЕС. Те следва да виждат, че тревогите им се вземат предвид в европейския процес на вземане на решения, и да са запознати с правата си в ЕС“.

В навечерието на европейските избори през май 2019 г. институциите на ЕС започнаха специална информационна кампания за осведомяване на гражданите за изборите и за това защо изборите и техните гласове имат значение.

РЕЗУЛТАТИ

А. Основни инициативи (подбор):

- Програма „[Европа за гражданите](#)“ (вж. също по-долу);
- „Да общуваме на тема Европа в партньорство“ (вж. също по-долу);
- Да общуваме за Европа с помощта на Интернет — привличане на гражданите за участие“;
- „Дебат Европа“ — онлайн форум, където хората могат да изразят своите тревоги пред онези, които отговарят за вземането на решения;
- превръщане на уебсайта „Европа“ в уебсайт, представляващ единна точка за достъп и информация за всички институции на ЕС;
- комуникация за Европа чрез аудиовизуални медии, напр. европейската радио мрежа (<http://www.euranet.eu>), и увеличаване на обхвата на отразяване на европейските въпроси на нови и съществуващи аудиовизуални платформи;

— преодоляване на липсата на комуникация между ЕС и неговите граждани чрез ефективно сътрудничество и партньорство.

Б. Програма „Европа за гражданите“

След призивите, отправени на срещите на Европейския съвет в Тампере (1999 г.) и в Ница (2000 г.) за по-открит диалог с гражданското общество, през януари 2004 г. Европейският съвет постави началото на първата програма за действие на Общността за насърчаване на активното европейско гражданство (Решение на Съвета 2004/100/ЕО). След неуспеха на проекта „Конституция за Европа“ програмата за активно европейско гражданство беше наследена от програмата „Европа за гражданите“, създадена с Решение 1904/2006/ЕО на Европейския парламент и на Съвета за периода 2007—2013 г., с общ финансов пакет от 215 милиона евро^[3]. Въз основа на препоръките, направени след междинната оценка на програмата през 2010 г., през декември 2011 г. Комисията официално предложи програма „Европа за гражданите“ да бъде продължена, макар и в леко изменен вид, в следващата многогодишна финансова рамка за периода 2014—2020 г.^[4] Главната цел е определена като „укрепване на историческата памет и повишаване на капацитета за гражданско участие на равнището на Съюза“^[5], а новата програма бе официално приета от Съвета на Европейския съюз на 14 април 2014 г. (Регламент (ЕС) № 390/2014 на Съвета)^[6]. Бюджетът на програмата е 185,5 милиона евро — сума, по-ниска както от тази на предходната програма, така и от първоначалното предложение на Комисията. Програма „Европа за гражданите“ за периода 2014—2020 г. ще предложи финансиране по две тематични области: 1) „Европейска историческа памет“, насочена към историята на осъществяването на Европейския проект; и 2) „Демократична ангажираност и гражданско участие“, насочена към задълбочаване на разбирането от страна на гражданите на политиките на ЕС и по-специално към обезпечаване на активното участие на гражданското общество във формирането на европейските политики. Междинната оценка на програмата „Европа за гражданите“ за периода 2014—2020 г. се съсредоточава върху цялостната ѝ положителна роля за насърчаване на гражданското участие и демократичната ангажираност^[7].

На 30 май 2018 г. Комисията публикува своето предложение за регламент за създаване на програмата „Права и стойности“ (2021—2027 г.), чийто ангажимент и участие на гражданите ще заместят сегашната програма „Европа за гражданите“ с бюджет от 233 милиона евро. На 6 март 2019 г. Европейският парламент и Съветът постигнаха [предварително споразумение](#) относно програмата, което сега трябва да бъде официално одобрено от Парламента и от Съвета.

В. Да общуваме на тема Европа в партньорство

През 2009 г. за първи път бяха договорени междуинституционални комуникационни приоритети между Парламента, Съвета и Комисията в рамките

[3]Вж. [ОБ L 378, 27.12.2006 г., стр. 32](#)

[4]Вж. [COM\(2011\) 0884](#)

[5]Пак там, стр. 3

[6]Вж. [ОБ L 115, 17.4.2014 г., стр. 3](#)

[7]Вж. [COM\(2018\) 0170](#)

на съвместната декларация „Да общуваме на тема Европа в партньорство“^[8], подписана през декември 2008 година. Четирите избрани приоритета бяха изборите за ЕП, енергетиката и изменението на климата, 20-ата годишнина от демократичните промени в Централна и Източна Европа и поддържането на растеж, работни места и солидарност, по-специално във връзка с Европейската година на творчеството и иновациите. Заявената в този документ цел е „да се засили последователността и взаимодействията между дейностите, предприети от различните институции на ЕС и държавите членки, с оглед на това да се предостави на гражданите по-добър достъп и по-добро разбиране за въздействието на политиките на ЕС на европейско, национално и местно равнище“^[9].

Г. Европейска гражданска инициатива

Въвеждането на Европейската гражданска инициатива (ЕГИ) в Договора от Лисабон дава от 1 април 2012 г. по-силен глас на гражданите на ЕС, като им предоставя правото да се обръщат пряко към Комисията с искането тя да изработи предложения за нови инициативи за политики. Тя има за цел да добави към европейската демокрация ново измерение, да допълни набора от права, свързани с гражданството на Съюза, и да активизира обществения дебат относно политиките на ЕС, като спомогне за изграждането на истинско европейско публично пространство. Очаква се нейното изпълнение да засили значително участието на гражданите и организираното гражданско общество във формирането на политиките на ЕС. Както изисква Договорът, по предложение на Комисията през 2011 г. Парламентът и Съветът приеха регламент, определящ правилата и процедурите за функционирането на тази нов инструмент^[10]. ЕГИ дава възможност един милион граждани от най-малко една четвърт от държавите — членки на ЕС, да приканят Комисията да представи предложения за правни актове в области на политиката, в които Комисията има правомощия за това. Организаторите на гражданската инициатива — комитет на гражданите, състоящ се от най-малко седем граждани на ЕС, пребиваващи в най-малко седем различни държави членки — разполагат с една година за събирането на необходимите заявления за подкрепа, броят на които трябва да бъде удостоверен от компетентните органи на съответните държави членки^[11].

РОЛЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

Влизането в сила на Договора от Лисабон оказва значително въздействие върху работата на институциите на ЕС, като фокусира по-силен вниманието върху постигането на резултати за гражданите на ЕС чрез по-опростен и демократичен процес на вземане на решения. По-специално, той засили ролята на Парламента в изграждането на Европа. Като пряко избран представител на интересите на гражданите на ЕС Парламентът има ясната отговорност да разяснява какво

[8] Вж. [COM\(2007\)0569](#)

[9] Пак там, стр. 4

[10] Вж. [ОБ L 65, 11.3.2011 г., стр. 1.](#)

[11] За повече информация относно Европейската гражданска инициатива и преглед на откритите и приключените инициативи вж. <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome?lg=bg>

представява Европа и да изразява и отстоява интересите на гражданите в Европа.

Европейският парламент е домът на гражданите в Европа. В своите доклади Парламентът многократно е правил подробни предложения за подобряване на връзката между ЕС и неговите граждани. Така например в резолюция, приета през септември 2010 г., ЕП предлага конкретни начини, по които европейските граждани да участват по-активно в разискванията по европейски въпроси^[12]. По-конкретно се разглеждат начините, по които комуникацията може да инициира, насърчава и доразвива европейския дебат. Подчертава се, че по-добрата комуникация от страна на правителствата, политическите партии, университетите, обществените радио- и телевизионни разпространители, както и от страна на самите институции на ЕС, е от съществено значение за изграждането на „европейска обществена сфера“ за дебат.

Парламентът предоставя информация и документи на своя уебсайт на всички 24 официални езика на ЕС и има силно присъствие в социалните медии. Медиите са ключови разпространители на общественото мнение. Парламентът подкрепя медиите с фактическа информация, инструменти и съоръжения, за да им помогне да отразяват неговите дейности, а отразяването в медиите се наблюдава и невярната информация относно Парламента се коригира чрез опровержения. Нещо повече, гражданите са добре дошли да посетят пленарната зала (в Страсбург и в Брюксел), [Парламентариума](#) — центъра за посетители на Парламента — и [Дома на европейската история](#) (и двата се намират в Брюксел). Парламентът има най-малко едно бюро за връзка във всяка държава членка, а някои от тези бюра имат и посетителски центрове. Ролята на бюрата за връзка е да помогнат на гражданите да разберат какво представлява Европейският парламент, с какво се занимава той и какви са неговите позиции. Те правят това, като се ангажират стратегически с гражданите, заинтересованите страни и медиите.

Понастоящем се наблюдава засилено чувство на принадлежност към ЕС сред неговите граждани, което е обнадеждаващо след години на често открита враждебност към ЕС, породена от последните финансови и политически кризи. Това усещане за принадлежност към ЕС, обаче, е променливо и трябва да има подходящи комуникационни стратегии и политики на равнището на ЕС. Активното участие в изработването на такива стратегии и политики е не само едно от задълженията на Парламента спрямо гражданите на ЕС, които той всъщност представлява, но е и в негов собствен интерес.

Както и през предходните години, Парламентът информира гражданите за изборите през 2019 г. и за тяхното значение за бъдещето на Европа. Институционалната комуникационна дейност беше надпартийна и се провеждаше в подкрепа на индивидуалните кампании на политическите партии и кандидатите. Тъй като е надпартийна, тя беше съсредоточена върху постигнатото от ЕС и Парламента, а не върху това, което те трябва тепърва да постигнат. В рамките на кампанията за изборите за Европейски парламент през 2019 г. започна

[12] [ОВ С 308 Е, 20.10.2011 г.](#), стр. 55

да функционира платформа на 24 езика — thistimeinvoting.eu. Тя подпомогна работата на над 150 000 доброволци във всички държави членки, които се бяха ангажирали да привлекат повече хора за участие в изборите за Европейски парламент и насърчаваха възможно най-много граждани да гласуват. Освен това бюрата за връзка на Парламента във всички държави членки действат като информационни центрове, съобразени с местните нужди.

Katarzyna Anna Iskra

05/2019

